

L'ESTANYO, UN PETIT ESTANY INTERESSANT A LA VALL D'ARAN

Maria Teresa Perdigo i Arisó

Departament de Botànica

Facultat de Biologia

Universitat de Barcelona.

RESUM

En un petit estany de la Vall d'Aran, a 1640 m. d'altitud s'ha trobat Luronium natans (L.) Rafin., planta aquàtica d'àrea atlàntica, nova per a la flora dels Països Catalans.

També creixen a les vores de l'estany altres plantes interessants com Eleocharis mamillata (microespècie del grup d'E. palustris) planta nòrdica molt poc freqüent a la Península Ibèrica.

RESUMEN

Se ha encontrado Luronium natans (L.) Rafin. en un pequeño lago del Valle de Aran, a 1640 m.s.m.. Esta planta de area atlántica es nueva para la flora de Cataluña.

También se han encontrado en el mismo lago otras plantas interesantes como Eleocharis mamillata (microespecie del grupo de Eleocharis palustris) planta boreal muy raramente citada en la Península Ibérica.

RESUME

Dans un petit lac du Val d'Aran, nommé l'Estanyo, nous avons trouvé Luronium natans (L.) Rafin. plante aquatique de distribution atlantique qui n'avait pas été citée auparavant en Catalogne.

Aussi on a trouvé dans le même endroit, d'autres plantes intéressantes comme Eleocharis mamillata (microespèce du groupe E. palustris) plante boréale très rare dans la Péninsule Ibérique.

Anant de Viella a Vilac per la carretera, si agafem la pista que es dirigeix cap a Salient, trobarem a 1650 m s.m. un petit estany natural alimentat per una font, l'àrea aproximada del qual és de 2500 m². S'anomena l'Estanyo.

Està situat al peu de la serra que porta el seu mateix nom i a sota un pic anomenat Sanella; en un planell que precisament s'aixeca dominant desde el cantó NE la inflexió quasi en angle recte que fa la Garona en passar per Viella. El lloc és en plena solana just al costat i per damunt del nivell del bosc. El quadrat UTM corresponent és CH23.

L'Estanyo està situat sobre sol esquistós, pobre en carbonats, voltat de prats i matollar de Genistion purgantis. Els prats i bosquina que l'envolten són pasturats per bestiar boví.

L'Estanyo presentava l'estiu 1982 una població important de Luronium natans (L.) Rafin., (Elisma natans (L.) Buchenau, Alisma natans L.).

L'àrea d'aquesta planta, segons l'atlas de MEUSEL, JAGER i WEINERT, 1964, s'estén per la Europa atlàntica si bé també es troba en diverses localitats centre-europees.

En el mapa però no s'assenyala cap punt dels Pirineus excepte en la mateixa costa de Biscaia. Dins les terres de l'Estat Espanyol només és citada a Galícia i a la Rioja.

Més recentment GAUSSEN et al., 1955, mencionen aquesta planta com a espècie atlàntica que viu als sols arenosos i silicis d'estanyols i llacs i la citen del cantó francès dels Pirineus a la costa oceànica i a la regió de Tarbes.

El Dr. Lluís VILLAR ens ha informat amablement que a l'herbari JACA no hi ha cap exemplar d'aquesta planta recollida als Pirineus. Tampoc el Prof. Jean VIVANT té cap dada ni del Pirineu aragonés ni de Navarra.

Ecològicament, OBERDORFER, 1979, la considera una planta pionera en llacs mesotròfics, pobres en calcària.

Varem veure aquesta planta per primera vegada el dia 12 de Juny en una excursió realitzada amb el Dr. Enric GRACIA. La planta creixia abundantment fent dos o tres amples cercles concèntrics per sobre de tota la superfície del llac. Tota la planta flota en l'aigua amb les fulles el·líptiques en la superfície; per sobre del nivell de la mateixa s'aixequen les flors, petites però molt abundants, d'un blanc de llet, els pètals de les quals tenen una taca groga a la base.

Es va realitzar un seguiment de la població de Luronium natans al llarg de l'estiu 1982 pujant a l'Estanyo els dies 11 de juliol, 12 d'agost i 5 de Setembre i vàrem trobar sempre la planta en plena floració, cada vegada més extensa per sobre el llac fins a formar una població continua. El 24 de Setembre, finalment, quan el fred ja es deixava sentir, la floració blanca havia desaparegut i el llac es veia plè d'un feltre dens d'algues filamentosos no determinades, barrejades amb tije i fulles de Luronium.

Estenent-se per tota la vora del llac, però ja arrelant en el fang, sortia abundantment Alopecurus aequalis Sobol (Alopecurus fulvus Sm.), planta que havia estat citada al pla de Beret.

En el mateix hàbitat era abundant Poa supina Schrader (Poa annua ssp. supina (Schrader) Link), espècie abundant a les pastures i llocs humits de les muntanyes del C i SW d'Europa. COSTE i SOULIÉ, 1913, citen només Poa annua com a molt abundant a la zona inferior i subalpina de la Vall d'Aran.

Entremig de Luronium natans en algunes zones perifèriques de

l'estany varem trobar molt abundantment un Eleocharis que varem identificar com a pertanyent al grup palustris. Aquest tàxon amb el nom de Scirpus palustris L. està citat per COSTE i SOULIE, 1913, com a bastant comú a la zona inferior de la Vall d'Aran sobre Cierp i a l'Estany de St. Béat. Actualment però, el grup Eleocharis palustris està dividit, pel que fa a Europa, en sis espècies (WALTERS, 1980) per determinar les quals és imprescindible disposar de fruits madurs per veure les mides relatives de l'estilopodi; També és important el nombre i mida de les setes.

La planta trobada a l'Estany va ésser determinada com a Eleocharis mamillata H. Lindb. fil. Aquesta espècie que s'esten sobretot pel N i C d'Europa, per torberes i llacs, sobre terreny silici, tampoc havia estat mai citada a Catalunya i la seva àrea de distribució, segons Flora Europaea, no inclou Espanya.

A l'herbari BC hi ha alguns plecs de J. VIGO, dels Pirineus, correctament determinats com a E. palustris o E. austriaca.

Un altre dels plecs de l'herbari BC correspon a una recolecció del 13 de Juliol de 1918 feta per FONT i QUER a l'Estany de Montcortès prop de la Pobra de Segur (BC 64113). La planta en qüestió està determinada com a Heleocharis palustris i en la nostra opinió per les seves característiques correspon a Eleocharis uniglumis. Aquestes tres espècies es troben doncs als Pirineus de Catalunya, si bé la més freqüent és E. palustris.

Varem trobar també per les vores de l'Estany i esporàdicament Rorippa islandica (Oeder) Borbas citada, com a planta rara, per COSTE i SOULIE, 1913, de la Vall d'Aran francesa. També creixien per les vores de l'Estany: Barbarea intermedia, Ranunculus repens, Malva neglecta i Potentilla argentea.

Creiem que aquest estany hauria de conservar el seu poblament vegetal i no sabem si això serà possible perquè hi havia un cert nombre d'acampadors que havien plantat la tenda a les seves vores car és un indret de fàcil accés per una pista forestal. Aquest darrer estiu (1982) el llac es va mantenir sense contaminació apreciable gràcies als herbolaris Srs. Enric Ferran Pi i Francesc Bencomo Ensesa que varen vetllar perquè els altres acampadors no aboquesin a l'estany aigües amb detergents ni altres substàncies tòxiques. Des d'ací els donem les gràcies. Farem el possible a prop de les autoritats perquè l'Estany es mantingui sense contaminació a fi de poder estudiar l'evolució d'aquesta comunitat de plantes en els propers anys.

Agraïments:

Al Dr. O. de Bolòs per les seves orientacions i consells en referència a aquest treball.

BIBLIOGRAFIA

- COSTE, H. et SOULIE, H., 1913 - Florule du Val d'Aran. Bull. Geog. Botanique XXIII-XXIV. Le Mans.
- COSTE, H., 1912 - Supplement de la florule du Val d'Aran. Le Monde des Plantes, 21, 22, 23. Toulouse.
- GAUSSEN, et al., 1955 - Catalogue. Flore des Pyrénées. Le Monde des Plantes, 315, 4. Toulouse.
- LLENAS, M., 1912 - Contribución al estudio de la flora del Pirineo Central (Valle de Aran). Inst. Catal. Hist. Nat.. Barcelona.
- MEUSEL, H. JAGER, E. und WEINERT, E., 1964 - Vergleichende chorologie der Zentraleuropäischen Flora. Jena.

- OBERDORFER, E., 1979 - Pflanzensoziologische Exkursions Flora. Verlag Eugen Ulmer. Stuttgart.
- WALTERS, S.M., 1953 - Eleocharis mamillata Lindb. fil. and allied species. Berichte der Schweizerischen Botanischen Gesellschaft. Bern.
- WALTERS, S.M., 1980 - Eleocharis in T.G. TUTIN et al. Flora Europaea vol. V. University Press. Cambridge.